

PHÁT TRIỂN PHƯƠNG PHÁP GIẢNG DẠY TIẾNG NGA THEO ĐỊNH HƯỚNG GIAO TIẾP TRONG BỐI CẢNH GIÁO DỤC HIỆN ĐẠI

Đỗ Đức Hiếu

Khoa ngoại ngữ, Ngữ văn, Học viện Phòng Không-Không Quân

Tóm tắt: Trong bối cảnh toàn cầu hóa và chuyển đổi số, việc dạy và học ngoại ngữ nói chung, tiếng Nga nói riêng, đang chuyển mạnh từ tiếp cận truyền thống sang phát triển năng lực giao tiếp thực tiễn. Bài viết phân tích cơ sở lý luận của phương pháp giảng dạy theo định hướng giao tiếp, làm rõ thực trạng giảng dạy tiếng Nga hiện nay, đồng thời đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả đào tạo. Kết quả nghiên cứu cho thấy việc vận dụng linh hoạt các phương pháp giao tiếp, kết hợp công nghệ và môi trường học tập mở sẽ góp phần phát triển toàn diện năng lực ngôn ngữ cho người học.

Từ khóa: Dạy học, giáo dục, phương pháp, tiếng Nga.

DEVELOPING A COMMUNICATION-ORIENTED RUSSIAN TEACHING METHOD IN THE CONTEXT OF MODERN EDUCATION

Abstract: In the context of globalization and digital transformation, the teaching and learning of foreign languages in general, and Russian in particular, is shifting sharply from traditional approaches to the development of practical communication capacity. The article analyzes the theoretical basis of the communication-oriented teaching method, clarifies the current situation of teaching Russian, and proposes a number of solutions to improve training efficiency. The research results show that the flexible application of communication methods, combining technology and an open learning environment will contribute to the comprehensive development of language competence for learners.

Keywords: Teaching, education, methods, Russian.

Nhận bài: 07/02/2026

Phản biện: 19/03/2026

Duyệt đăng: 22/03/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong xu thế hội nhập quốc tế sâu rộng, ngoại ngữ trở thành công cụ quan trọng giúp con người tiếp cận tri thức và giao lưu văn hóa. Tiếng Nga, với vị thế là một trong những ngôn ngữ lớn trên thế giới, vẫn giữ vai trò quan trọng trong nhiều lĩnh vực như khoa học, kỹ thuật, quốc phòng và ngoại giao. Tuy nhiên, thực tiễn giảng dạy tiếng Nga tại Việt Nam cho thấy phương pháp truyền thống, thiên về ngữ pháp, dịch vẫn còn phổ biến, chưa đáp ứng được yêu cầu phát triển năng lực giao tiếp của người học. Nghị quyết 29-NQ/TW về đổi mới công tác giáo dục và đào tạo đã xác định: “Chủ động, tích cực hội nhập quốc tế để phát triển giáo dục và đào tạo, đồng thời giáo dục và đào tạo phải đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế để phát triển đất nước”, cùng với đó Nghị quyết số 71-NQ/TW đã đề cập: “Xây dựng hệ thống giáo dục mở, liên thông, thúc đẩy học tập suốt đời và xây dựng xã hội học tập”. Bối cảnh giáo dục hiện đại đặt ra yêu cầu chuyển đổi mạnh mẽ phương pháp dạy học theo hướng lấy người học làm trung tâm, phát triển năng lực thực hành ngôn ngữ. Do đó, việc nghiên cứu và đề xuất các giải pháp phát triển phương pháp này có ý nghĩa lý luận và thực tiễn cấp thiết.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Cơ sở lý luận và thực trạng về phương pháp giảng dạy tiếng Nga theo định hướng giao tiếp

Đối với sinh viên, khi cánh cổng trường đại học mở ra, sinh viên đã chuyển sang một giai đoạn mới trưởng thành hơn, kinh nghiệm cũng phong phú hơn so với lứa tuổi học sinh phổ thông, ý thức đối với việc học tập cũng thay đổi. Lúc này học tập của bản thân sinh viên là gắn liền với nghề nghiệp trong tương lai mà họ đã lựa chọn, phần lớn họ ý thức được rằng việc học tập của bản thân là để trở thành những chuyên gia làm chủ tri thức trong lĩnh vực nghề nghiệp mình đã lựa chọn. Vì vậy, đối với đội ngũ giảng viên khi giảng dạy tiếng Nga cần có những phương pháp phù hợp với độ tuổi, tâm lý, và chương trình học tập theo chuẩn đầu ra của môn học và bài học, để làm được điều này, trước hết người giảng viên cần có phương pháp giảng dạy phong phú và định hướng giao tiếp giúp tăng khả năng hứng thú cho người học đối với ôn bài và bài học.

Trong lý luận dạy học hiện đại, về phương pháp dạy học có rất nhiều phương pháp tích cực khác nhau. Tuy nhiên, bài viết chỉ đề cập tới các phương pháp phổ biến sử dụng trong dạy học tiếng Nga ở bậc đại học, cụ thể là:

Thứ nhất, phương pháp ngữ pháp - dịch là một trong những cách tiếp cận truyền thống trong giảng dạy tiếng Nga. Tập trung chủ yếu vào việc trang bị cho người học hệ thống kiến thức về ngữ pháp và từ vựng, đồng thời phát triển năng lực dịch thuật. Trong phương pháp này, người học thường xuyên phân tích cấu trúc câu, học thuộc quy tắc ngữ pháp và thực hành dịch từ tiếng Nga sang tiếng mẹ đẻ và ngược lại. Ưu điểm nổi bật của phương pháp là giúp người học nắm chắc nền tảng ngôn ngữ và nâng cao khả năng đọc hiểu các văn bản học thuật. Tuy nhiên, hạn chế cơ bản là chưa chú trọng phát triển kỹ năng giao tiếp, khiến người học gặp khó khăn khi sử dụng tiếng Nga trong các tình huống thực tiễn.

Thứ hai, phương pháp nghe - nói nhấn mạnh việc hình thành thói quen ngôn ngữ thông qua quá trình lặp lại và bắt chước các mẫu câu chuẩn. Trong dạy học tiếng Nga, giáo viên thường sử dụng các đoạn hội thoại mẫu, yêu cầu người học luyện tập theo hình thức nghe – nhắc lại – ghi nhớ. Cách tiếp cận này giúp người học nhanh chóng hình thành phản xạ ngôn ngữ ở giai đoạn đầu, đặc biệt là trong phát âm và cấu trúc câu cơ bản. Tuy nhiên, do phụ thuộc nhiều vào khuôn mẫu, phương pháp này có thể hạn chế khả năng sáng tạo và linh hoạt trong sử dụng ngôn ngữ của người học.

Thứ ba, phương pháp dạy học theo nhiệm vụ chú trọng việc tổ chức cho người học thực hiện các nhiệm vụ mang tính thực tiễn bằng tiếng Nga. Qua đó phát triển năng lực giao tiếp và giải quyết vấn đề. Các nhiệm vụ có thể bao gồm viết email, thuyết trình, phỏng vấn hoặc xử lý tình huống trong công việc và đời sống. Thông qua quá trình thực hiện nhiệm vụ, người học được đặt vào bối cảnh sử dụng ngôn ngữ thực tế, từ đó hình thành khả năng vận dụng linh hoạt kiến thức đã học. Phương pháp này phù hợp với xu hướng giáo dục hiện đại, đề cao tính thực hành và trải nghiệm.

Thứ tư, phương pháp dạy học theo nội dung là cách tiếp cận tích hợp giữa việc học ngôn ngữ và tiếp thu kiến thức chuyên môn. Trong giảng dạy tiếng Nga, người học được tiếp cận các chủ đề như văn hóa, lịch sử, khoa học hoặc lĩnh vực chuyên ngành bằng chính ngôn ngữ đích. Điều này không chỉ giúp nâng cao năng lực ngôn ngữ mà còn mở rộng hiểu biết của người học về các lĩnh vực liên quan. Phương pháp này đặc biệt phù hợp với đối tượng sinh viên chuyên ngành hoặc những người có nhu cầu sử dụng tiếng Nga trong công việc chuyên môn.

Thứ năm, phương pháp tiếp cận văn hóa nhấn mạnh vai trò của yếu tố văn hóa trong việc dạy và học tiếng Nga. Ngôn ngữ được xem là sản phẩm của văn hóa, do đó việc hiểu biết về phong tục, tập quán, lối sống và cách tư duy của người Nga sẽ giúp người học sử dụng ngôn ngữ một cách chính xác và tự nhiên hơn. Thông qua việc lồng ghép các yếu tố văn hóa vào bài giảng, giáo viên không chỉ giúp người học nâng cao năng lực giao tiếp mà còn góp phần phát triển năng lực giao tiếp liên văn hóa.

Thứ sáu, phương pháp tích hợp công nghệ là xu hướng nổi bật trong bối cảnh giáo dục hiện đại, cho phép kết hợp giữa dạy học trực tiếp và trực tuyến. Việc sử dụng các nền tảng học tập số, video, phần mềm hỗ trợ và tài nguyên trực tuyến giúp đa dạng hóa hình thức giảng dạy, đồng thời tạo điều kiện cho người học tiếp cận tiếng Nga một cách linh hoạt và cá nhân hóa. Công nghệ không chỉ hỗ trợ quá trình dạy học mà còn mở rộng môi trường giao tiếp, giúp người học kết nối với cộng đồng sử dụng tiếng Nga trên toàn cầu.

Phương pháp giảng dạy theo định hướng giao tiếp nhấn mạnh mục tiêu cốt lõi của việc học ngôn ngữ là khả năng sử dụng ngôn ngữ trong giao tiếp thực tế. Theo cách tiếp cận này, ngôn ngữ không chỉ là hệ thống cấu trúc ngữ pháp mà còn là công cụ để thực hiện các chức năng giao tiếp như trao đổi thông tin, biểu đạt cảm xúc và tương tác xã hội.

Đặc trưng cơ bản của phương pháp này là: (1) chú trọng ý nghĩa hơn hình thức; (2) đề cao vai trò của người học như chủ thể giao tiếp; (3) sử dụng tình huống thực tiễn; (4) tích hợp bốn kỹ năng nghe - nói - đọc - viết. Trong dạy học tiếng Nga, phương pháp giao tiếp giúp khắc phục hạn chế của cách dạy truyền thống, tạo điều kiện cho người học hình thành năng lực phản xạ ngôn ngữ. Ngoài ra, phương pháp này còn gắn với các lý thuyết hiện đại như dạy học lấy người học làm trung tâm, dạy học tích cực và tiếp cận năng lực. Việc vận dụng phương pháp giao tiếp đòi hỏi sự kết hợp linh hoạt với các phương pháp khác như học qua nhiệm vụ, học qua nội dung và ứng dụng công nghệ.

Hiện nay, việc giảng dạy tiếng Nga tại một số cơ sở giáo dục đã có những chuyển biến tích cực theo hướng giao tiếp. Giáo viên đã chú trọng hơn đến việc tổ chức hoạt động nhóm, thảo luận và luyện tập hội thoại. Tuy nhiên, hiệu quả vẫn chưa đồng đều và còn tồn tại nhiều hạn chế: *Thứ nhất*, chương trình và giáo trình vẫn nặng về cấu trúc ngữ pháp, thiếu tính thực tiễn. Người học ít có

cơ hội tiếp xúc với các tình huống giao tiếp đa dạng. *Thứ hai*, phương pháp giảng dạy của một bộ phận giáo viên chưa thực sự đổi mới, vẫn thiên về truyền thụ kiến thức một chiều, chưa phát huy tính tích cực của người học. *Thứ ba*, môi trường sử dụng tiếng Nga còn hạn chế, người học thiếu cơ hội thực hành ngoài lớp học. *Thứ tư*, việc ứng dụng công nghệ trong giảng dạy chưa được khai thác triệt để, dẫn đến hạn chế trong việc tạo môi trường học tập sinh động và tương tác. Những hạn chế trên đòi hỏi cần có các giải pháp đồng bộ nhằm phát triển phương pháp giảng dạy theo định hướng giao tiếp một cách hiệu quả.

2.2. Giải pháp phát triển phương pháp giảng dạy tiếng Nga theo định hướng giao tiếp

2.2.1. Đổi mới chương trình và nội dung giảng dạy tiếng Nga theo định hướng giao tiếp.

Đây là giải pháp có ý nghĩa nền tảng nhằm nâng cao hiệu quả đào tạo trong bối cảnh giáo dục hiện đại. Theo đó, việc xây dựng chương trình cần chuyển từ tiếp cận truyền thụ tri thức ngôn ngữ sang phát triển năng lực sử dụng ngôn ngữ trong các tình huống thực tiễn. Nội dung dạy học cần được thiết kế theo các chủ đề gắn với đời sống, học tập và nghề nghiệp của người học, bảo đảm tính thiết thực, cập nhật và có khả năng ứng dụng cao. Thay vì chú trọng quá mức vào việc giảng giải các quy tắc ngữ pháp mang tính trừu tượng, chương trình cần tích hợp ngữ pháp vào các ngữ cảnh giao tiếp cụ thể, giúp người học hiểu và sử dụng ngôn ngữ một cách tự nhiên. Bên cạnh đó, việc lựa chọn và biên soạn giáo trình cần hướng đến sự đa dạng về thể loại văn bản, bao gồm hội thoại, tình huống giao tiếp, tài liệu nghe nhìn và các nguồn tư liệu xác thực. Điều này góp phần tạo điều kiện cho người học tiếp xúc với ngôn ngữ sống, phản ánh đúng cách sử dụng tiếng Nga trong thực tế. Đồng thời, việc tổ chức nội dung theo hướng mở, linh hoạt sẽ giúp giáo viên chủ động điều chỉnh phù hợp với trình độ và nhu cầu của người học, từ đó nâng cao tính cá nhân hóa trong dạy học. Việc đổi mới chương trình không chỉ dừng lại ở nội dung mà còn cần gắn với chuẩn đầu ra rõ ràng, xác định cụ thể các năng lực giao tiếp mà người học cần đạt được ở từng giai đoạn. Như vậy, đổi mới nội dung và chương trình theo định hướng giao tiếp không chỉ góp phần nâng cao chất lượng dạy học tiếng Nga mà còn đáp ứng yêu cầu đào tạo nguồn nhân lực có khả năng sử dụng ngoại ngữ trong môi trường hội nhập quốc tế.

2.2.2. Nâng cao năng lực chuyên môn và phương pháp sư phạm của đội ngũ giảng viên.

Đây là yếu tố then chốt quyết định hiệu quả triển khai phương pháp giảng dạy tiếng Nga theo định hướng giao tiếp. Trong bối cảnh đổi mới giáo dục, giáo viên không còn giữ vai trò là người truyền đạt tri thức đơn thuần mà trở thành người tổ chức, hướng dẫn và hỗ trợ quá trình học tập của người học. Do đó, việc bồi dưỡng và phát triển năng lực sư phạm theo hướng hiện đại là yêu cầu cấp thiết. Trước hết, giảng viên cần được trang bị vững vàng về lý luận dạy học ngoại ngữ, đặc biệt là các phương pháp tiếp cận giao tiếp, dạy học theo nhiệm vụ và dạy học tích cực. Việc hiểu rõ bản chất của các phương pháp này sẽ giúp giáo viên vận dụng linh hoạt vào thực tiễn giảng dạy. Bên cạnh đó, giảng viên cần thành thạo các kỹ thuật tổ chức hoạt động lớp học như thảo luận nhóm, đóng vai, mô phỏng tình huống và giải quyết vấn đề, nhằm tạo điều kiện cho người học tham gia tích cực vào quá trình giao tiếp bằng tiếng Nga. Một yếu tố quan trọng khác là năng lực đánh giá, trong đó giáo viên cần chuyển từ đánh giá kiến thức sang đánh giá năng lực sử dụng ngôn ngữ, chú trọng các tiêu chí như tính phù hợp, tính lưu loát và khả năng tương tác. Đồng thời, việc tự học, tự bồi dưỡng và cập nhật tri thức mới của giảng viên cũng đóng vai trò quan trọng trong việc nâng cao chất lượng giảng dạy. Các cơ sở giáo dục cần tạo điều kiện thuận lợi cho giảng viên tham gia các khóa tập huấn, hội thảo chuyên môn và trao đổi học thuật trong và ngoài nước. Như vậy, phát triển đội ngũ giảng viên theo hướng chuyên nghiệp, hiện đại là điều kiện tiên quyết để triển khai hiệu quả phương pháp giảng dạy tiếng Nga theo định hướng giao tiếp.

2.2.3. Xây dựng và phát triển môi trường học tập giàu tính giao tiếp.

Là giải pháp quan trọng nhằm tạo điều kiện cho người học thực hành và vận dụng tiếng Nga một cách thường xuyên, liên tục. Môi trường học tập không chỉ giới hạn trong không gian lớp học mà cần được mở rộng ra các hoạt động ngoại khóa, câu lạc bộ và các hình thức giao lưu học thuật. Trong lớp học, giáo viên cần tạo ra không khí học tập tích cực, khuyến khích người học sử dụng tiếng Nga trong mọi hoạt động như trao đổi, thảo luận và trình bày ý kiến. Việc thiết kế các hoạt động mang tính tương tác cao sẽ giúp người học hình thành thói quen sử dụng ngôn ngữ và nâng cao sự tự tin khi giao tiếp. Ngoài lớp học, các cơ sở giáo dục cần tổ chức các hoạt động như

câu lạc bộ tiếng Nga, diễn đàn học thuật, cuộc thi hùng biện hoặc giao lưu với người bản ngữ, qua đó tạo cơ hội cho người học tiếp xúc với ngôn ngữ trong môi trường thực tế. Đồng thời, việc xây dựng cộng đồng học tập trực tuyến cũng là một hướng đi hiệu quả, giúp người học duy trì và phát triển kỹ năng giao tiếp ngoài thời gian lên lớp. Môi trường học tập giàu tính giao tiếp không chỉ giúp củng cố kiến thức đã học mà còn góp phần hình thành năng lực giao tiếp liên văn hóa, một yếu tố quan trọng trong bối cảnh hội nhập quốc tế. Như vậy, việc xây dựng môi trường học tập đa dạng, mở và tương tác cao sẽ tạo điều kiện thuận lợi cho việc phát triển phương pháp giảng dạy tiếng Nga theo định hướng giao tiếp.

2.2.4. *Đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin và chuyển đổi số trong giảng dạy tiếng Nga.*

Đây là giải pháp mang tính đột phá, phù hợp với xu thế phát triển của giáo dục hiện đại. Công nghệ không chỉ là công cụ hỗ trợ mà còn là môi trường học tập mới, giúp mở rộng không gian và thời gian học tập của người học. Việc sử dụng các nền tảng học tập trực tuyến, phần mềm hỗ trợ ngôn ngữ, video, podcast và tài nguyên số sẽ góp phần đa dạng hóa hình thức dạy học, đồng thời tăng cường tính tương tác và hấp dẫn của bài giảng. Đặc biệt, công nghệ cho phép cá nhân hóa quá trình học tập, giúp người học chủ động lựa chọn nội dung, tốc độ và phương pháp học phù hợp với nhu cầu và năng lực của bản thân. Trong dạy học tiếng Nga, việc khai thác các nguồn tài liệu xác thực từ internet như báo chí, phim ảnh, chương trình truyền hình sẽ giúp người học tiếp cận với ngôn ngữ tự nhiên và cập nhật. Bên cạnh đó, các công cụ giao tiếp trực tuyến như lớp học ảo, diễn đàn, mạng xã hội học tập tạo điều kiện cho người học thực hành giao tiếp với giáo viên và bạn học, thậm chí với người bản ngữ. Tuy nhiên, việc ứng dụng công nghệ cần được thực hiện một cách có định hướng, bảo đảm phù hợp với mục tiêu dạy học và đặc điểm của người học. Đồng thời, giáo viên cần được trang bị kỹ năng sử dụng công nghệ và thiết kế bài giảng số để phát huy tối đa hiệu quả của các công cụ này. Như vậy, việc tích hợp công nghệ vào giảng dạy không chỉ góp phần đổi mới phương pháp mà còn tạo động lực và

nâng cao hiệu quả học tập tiếng Nga trong bối cảnh chuyển đổi số hiện nay.

2.3. Kiến nghị

Các cơ quan quản lý giáo dục cần xây dựng và hoàn thiện chương trình đào tạo theo hướng phát triển năng lực, trong đó xác định rõ chuẩn đầu ra về giao tiếp tiếng Nga, đồng thời ban hành các hướng dẫn cụ thể nhằm hỗ trợ cơ sở đào tạo triển khai.

Đối với đội ngũ giảng viên, cần thường xuyên tổ chức các chương trình bồi dưỡng chuyên môn, cập nhật phương pháp giảng dạy hiện đại và kỹ năng ứng dụng công nghệ trong dạy học.

Cần đẩy mạnh hợp tác quốc tế, tạo điều kiện cho người học và giảng viên tiếp cận môi trường sử dụng tiếng Nga thực tế thông qua các chương trình trao đổi, giao lưu và học tập.

III. KẾT LUẬN

Phát triển phương pháp giảng dạy tiếng Nga theo định hướng giao tiếp là xu thế tất yếu trong bối cảnh giáo dục hiện đại, khi yêu cầu về năng lực sử dụng ngoại ngữ trong thực tiễn ngày càng trở nên cấp thiết. Việc chuyển từ tiếp cận truyền thống, thiên về truyền thụ kiến thức ngữ pháp, sang tiếp cận phát triển năng lực giao tiếp đã góp phần nâng cao chất lượng đào tạo, giúp người học không chỉ “biết” mà còn “sử dụng được” tiếng Nga trong các tình huống cụ thể. Trên cơ sở phân tích lý luận và thực tiễn, có thể khẳng định rằng hiệu quả của phương pháp này phụ thuộc vào nhiều yếu tố như chương trình đào tạo, năng lực giảng viên, môi trường học tập và mức độ ứng dụng công nghệ. Sự phối hợp đồng bộ giữa các yếu tố đó sẽ tạo nên hệ sinh thái dạy học hiện đại, trong đó người học giữ vai trò trung tâm, còn giáo viên là người tổ chức và định hướng. Đồng thời, việc tích hợp các phương pháp dạy học tích cực, kết hợp với công nghệ và môi trường giao tiếp mở, sẽ góp phần hình thành và phát triển năng lực giao tiếp toàn diện cho người học. Như vậy, đổi mới phương pháp giảng dạy tiếng Nga theo định hướng giao tiếp không chỉ mang ý nghĩa cải tiến kỹ thuật sư phạm mà còn là yêu cầu mang tính chiến lược nhằm đáp ứng nhu cầu đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao trong thời kỳ hội nhập quốc tế.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Ban Chấp hành Trung ương (2013), *Nghị quyết số 29-NQ/TW “về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế”*, Hà Nội, ngày 4/11/2013.

Bộ Chính trị (2025), *Nghị quyết số 71-NQ/TW về đột phá phát triển giáo dục và đào tạo*, Hà Nội, ngày 22/8/2025.

Đỗ Hương Trà, Phó Đức Hòa (2024), *Giáo trình lý luận dạy học*, Nxb Đại học Sư phạm, Hà Nội.

Chi Mai (2007), *Ngữ pháp cơ bản tiếng Nga*, Nxb Hà Nội, Hà Nội.